

„Geertje“, „De zonde in het deftige Dorp“, „De bruidstijd van Annie de Boogh“, „Voor de Poort“, „De Jordaan“, enz. op één hoop geworpen met „De min in het Lazarushuis“ van van Focquenbroch, dat naar Prof. Prinsen mededeelt, 130 jaar lang in Amsterdam werd vertoond.

Voor de litteraire kwaliteiten van Querido en andere nieuwere schrijvers zijn we niet blind.

We hebben er meer dan eens op gewezen.

Maar die genie-medaljes van de „N. R. Ct.“...

Ik vrees, dat die ook weleens bij een „soortement van half gemeen“ op de borst worden geprikt.

Ook denk ik hierbij aan den man, die zoo toornen kon tegen de „beutgenooten“.

Professor Obbink ging uit jagen.

Fonten vangen was zijn doel.

„De Reformatie“ koos hij als zijn jachtterrein.

Hij ving alleen... zijn eigen hoogst subjectief waardeeringsoordeel.

En ja, hij schoot ook nog een bokje.

Wilt gij het eens zien.

Het uittreden van Prof. Buijendijk uit onze Redaktie kommentaariert hij aldus: „Dat is de tweede uittocht van redacteurs uit „De Reformatie“. Een paar jaar geleden reeds trokken zich Dr. Geelkerken en Van de Vaart Smit terug, om principieel dezelfde redenen“.

Prof. Obbink als slechts de jaargangen van ons blad na van no. 1 af tot nu toe. En hij zal zelf toestemmen, dat hij met een bokje thuis kwam. Want noch de heer Geelkerken noch de heer Smit hebben ooit mede de redaktie gevoerd.

Die tweede uittocht bestaat slechts in de verbeelding van Prof. Obbink. En of het heengaan van één redakteur een „uittocht“ mag worden genoemd, daarover moge Prof. Obbink's taalgevoel beslissen. Aan „uittocht“ verbindt men gewoonlijk de gedachte van het massale.

Wel heeft er vroeger een verandering in de redaktie plaats gegrepen. Drs. Tazelaar versterkte onze geleerden. Dat was dus naar den schrijftant van Prof. Obbink een intocht.

Nee, dan kwam in de Redaktie van „Berg-opwaarts“ toch vaker wijziging.

Nu is een bokje schieten zoo erg niet.

Wien is het nooit overkomen?

Maar beter is het toch het te vermijden.

Edel wild strekt meer tot roem.

— Hetze.

Een ware Hetze is, inzonderheid van de zijde van de „N. R. Ct.“ tegen mij losgebroken om mijn houding tegenover de tooneelopvoering van „Saul en David“.

We leven in dagen van „het liegt“.

De Kerknieuws-redakteur zet in het Avondblad van 7 Mei 1924 uiteen, wat het „kleurrijke, seigneurale“ Calvinisme is. Ik heb dat nooit recht begrepen. Zelfs is de beteekenis van seigneurale mij onbekend. Maar de modernistische Kerknieuws-redakteur weet het wel.

Kijk eens, het is hierin gelegen. „Tuurde de oude garde terug op Voetius, de jongeren hebben de Ruyter en Rembrandt en de Oost-Indische Compagnie om tot voorbeeld te nemen, zoo zij den gulden tijd der vaderen willen reproduceeren“.

Maar waarom hebben de nieuw-Gereformeerden, die in zoo grooten getale volgens de „N. R. Ct.“ moeten voorkomen, dat ons ook nu eens niet gezegd? Waarom moeten we het eerst uit de „N. R. Ct.“ hooren, dat de Ruyter, Rembrandt en de mannen der O.I. Compagnie hun geestelijke leidslieden zijn? Waarom hebben zij ons geen studien over die mannen geschonken, waaruit wij konden vernemen, wat zij eigenlijk willen?

Vooralsnog worden we hieruit niet veel wijzer.

Maar dat zal wel aan mij liggen.

Ik behoor, zoo vertelt de Kerknieuws-redakteur van mij, tot het anti-culturele, wereldontvluchtende Calvinisme.

Dat was een ware zelfopenbaring voor me.

Ik dacht juist, om de waarheid te biechten, het tegenovergestelde van me.

Maar ik zal 't wel mis hebben.

Of verwacht hij hier misschien DE KULTUUR met de opvoering van „Saul en David“?

Dat anti-culturele Calvinisme wordt, volgens denzelfden redakteur, nog op het platteland gevonden.

Jammer voor hem, dat ik juist de meeste brieven van instemming uit de steden, en niet alleen van „eenvoudigen“, maar ook van „intellectuelen“ ontving.

En dat de kerkeraad van Amsterdam een waarschuwend stem deed hooren!

Ja en dan heeft de redakteur het ook nog over de „kleurrijke en seigneurale“ kerkgebouwen, die we rijk zijn. Wist gij al door wie die gezet zijn? Ik zal u maar niet laten raden. Gij raadt het toch niet. Door de „nieuw-Gereformeerdeheid“. Toch loop gevonden!

Maar nu nog even naar de slottirade geluisterd.

„Soms wil het ons voorkomen, dat tusschen heiderlei bestanddeelen in de Gereformeerde Kerken een kloof gaapt, wijder en moeilijker te overbruggen dan die tusschen modern en orthodox in de Hervormde Kerk“.

Wat een tegenstander al niet ziet.

Met die gapende kloof zal het wel schikken, troost ik me.

Speelt de Kerknieuws-redakteur hier niet het spel van „Verdeel en heersch“?

't Ligt er immers dik op!

In hetzelfde nummer zorgt mede een jong-gereformeerde (nu eens niet een Gereformeerde jongere), dat „het liegt“.

Ik zal er alleen dit uit vermelden.

Hij dicht mij toe, dat ik achter Kuyper en Bavinck wil teruggaan.

Ieder, die mijn artikelen van het begin af heeft gelezen, weet natuurlijk beter.

Ik zal mij hier tegen niet verdedigen.

Ook niet tegen de andere voorstellingen.

Bij sommigen is deze bewustzijnsverandering merkbaar, dat men in de opvoering van Querido's „Saul en David“ het shibboleth meent te hebben van kultuurwaardeering en kultuurvijandigheid.

Het beste is, het te laten uittiegen.

Veritas vincit.

De waarheid wint het ten laatste toch.

En die Hetze, door en in de „N. R. Ct.“ aangestookt, geeft ook een samenbinding, welke in deze dagen zoo verkwikkend is en zoozeer te stade komt.

Zij, van wie men „liegende alle kwaad spreekt“, zijn er naar 's Heilands woord niet het slechtst aan toe.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Het recht van staking.

VII.

In de vorige artikelen is uiteengezet hoe in onze kringen over het stakingsrecht geoordeeld is op het eerste christelijk-sociaal congres, door Dr. Nederbragt en den hoofdredacteur van „Patrimonium“.

Hoe moet het stakingsrecht worden beoordeeld?

Op die vraag is in onzen eigen kring meer dan een antwoord gegeven, en niet alleen liepen op het eerste christelijk-sociaal congres de meeningen uiteen, al besliste dit congres ten gunste van bovengenoemd recht, doch tot nu toe denken onze mannen over deze quaestie niet gelijk. Dr. Nederbragt en de hoofdredacteur van „Patrimonium“ staan b.v. lijnrecht tegenover elkaar. Hieruit blijkt reeds, dat wij in dit stuk voorzichtig moeten zijn met het vellen van een principieel oordeel. Wij zijn zoo licht geneigd onze overtuiging aldus te formuleeren, dat deze of gene maatregel op grond der Schrift geoorloofd of niet toelichtbaar is, maar dan loopen wij gevaar hen, die een andere opinie zijn toegedaan, te verketteren. En daartoe mag het ook bij het stakingsrecht niet komen. De Schrift is geen handboek voor sociologie, en wat we over deze materie zeggen kan niet meer zijn dan onze blik, dien wij, naar ons, inzicht in de Schrift, op het sociale leven hebben. Hier is het een quaestie van overtuiging. Hier beslist het geweten, en niemand dringe zijn conscientie aan den naaste op.

Is de staking nu geoorloofd?

Afgedacht van alles, wat dienaangaande op het eerste christelijk-sociaal congres is gezegd, meenen sommigen deze vraag ontkennend te moeten beantwoorden, omdat, zoo zeggen ze, het moedwillig neerleggen van het werk in strijd is met ons geloof in Gods voorzienig bestel, en eigenlijk is een verzoeken van den Heere. Dit bezwaar, dat dus een religieus karakter draagt, verdient alle aandacht. Degeenen, die het aanvoeren, redeneeren aldus. Wanneer God ons arbeid geeft, hebben wij dat werk dankbaar uit Zijn vaderhand te aanvaarden. Daarin verhoort Hij onze bede om ons dagelijksch brood. Daarin blijkt Zijn goedheid en wijsheid, en welk een zegen is het, dat Hij ons nog geeft te werken. Maar als dit zoo is, staat het den mensch niet vrij den arbeid moedwillig neer te leggen. In de eerste plaats is zulk een daad in strijd met den plicht om in Gods voorzienige leiding te berusten, en ten tweede werpen wij moedwillig de gave weg, die Hij ons schenken wil. Een staking is immers een sprong in het duister. Zij is het opzij schuiven van het middel tot de vervulling der aardse nooden, zonder dat men zeker is, dat een ander middel geboden wordt. En hoe kan de mensch smeeken om alle nooddrift des lichaams, terwijl hij tegelijkertijd zijn handen laat rusten, die om dat brood moeten werken? Wordt dan het gebed geen ijdel verhaal van woorden? Is de smeking om het stoffelijk goed dan nog wel oprecht? Verzoekt de staker God niet, Die alleen de hand des vlijtigen zegen wil?

Deze vragen zijn te vermenigvuldigen.

Ze zijn ook alleszins verklaarbaar.

Ze hebben het volste recht op een duidelijk antwoord, en wie in onze kringen het geoorloofde van de staking verdedigt, mag zich van deze gewichtige quaestie niet met een glimlach over zoo-

veel „overgeestelijkheid“ afmaken. Dat is helaas wel eens te veel geschied. In de sociale actie is door menigeen, die den naam van Christus op zijn lippen nam, te weinig gedacht aan de hogere, geestelijke factoren, die onzen strijd beheerschen moeten, en... heeft men zich altoos rekenschap gegeven van het feit, dat wij ook van de aardse dingen Gode verantwoording schuldig zijn? Is elke actie om betere arbeidsvoorwaarden eerst voor 's Heeren aangezicht gebracht? Is bij iederen strijd om loonsverbetering de ernstige vraag gerezen, of God er Zijn goedkeuring aan kan geven? Heeft men bij een beslissing tot staking eerst onzen hemelschen Vader aangeropen om vrijmoedigheid tot het nemen van dezen maatregel? Indien niet, dan is er van een christelijk-sociale actie geen sprake, maar dan zijn onze menschen den kinderen der wereld gelijk geworden. Willen zij ook in het stuk van de staking christelijk handelen, dan moeten zij zichzelf afvragen: werpen we op deze wijze ons dagelijksch brood niet weg, en komen we niet in strijd met ons gebed? en pas als op deze vragen het antwoord duidelijk is en zóó, dat het met de Schrift overeenstemt, mag men den strijd aanbinden.

Is die strijd geoorloofd?

Laat ik die vraag eerst bezien in verband met de berusting in 's Heeren bestel. Die berusting zal niemand onzer ontkennen. God vraagt van ons in Hem stil te zijn, en ons over te geven aan Zijn leiding. Maar deze berusting, die de tegenstelling vormt met allen opstand en alle ontevredenheid, sluit onze actie niet buiten. Wij moeten berusten b.v. in wegen van beproefing door ziekte, doch dat verhindert ons niet de ziekte te bestrijden. Zoo beteekent de lijdzaamheid onder 's Heeren leiding in het sociale leven niet, dat wij lijdelijk berusten in maatschappelijke misstanden. Tegen die misstanden hebben wij ons te verzetten. Het onrecht moet tegengegaan. Het verwordene moet aangegrepen, en juist omdat in dat verwordene zoo veel zonde schuilt, mogen wij het niet laten begaan. Wanneer er onderdrukking heerscht, zou het kwaad zijn, indien de tranen der verdrukten geen trooster vonden, en God roept ons in Zijn kracht en gunst tegen alle ongerechtigheid in te worstelen. En waar nu in die worsteling de rechtmatige staking ook een plaats inneemt, en zij een uiterst middel is, om op te komen tegen sociale wanverhoudingen, behoeft zij met de berusting in 's Heeren doen niet te disharmonieeren, en wordt zij door het geloof in de voorzienigheid niet veroordeeld.

Maar ons dagelijksch brood dan?

Mag een werkmans zich moedwillig van dit brood beroven?

Dat doet hij immers wanneer hij staakt.

Hij is niet zeker, dat de stakingskas het uithoudt.

Hij is even onzeker of zijn patroon hem weer in dienst neemt.

Hij kan dus tot werkeloosheid en broodeloosheid gedoemd zijn, en dat door eigen toedoen, en staat hem dit vrij? Wanneer zoo de vraag wordt gesteld, voelt men, dat een staker een ontzaglijke verantwoordelijkheid op zich laadt. Ik kan dan ook niet begrijpen, hoe sommige leiders van vakverenigingen, ook onder ons, zoo gemakkelijk en lichtvaardig over staking kunnen spreken en tot dit uiterste middel adviseeren. Beseffen zij wel, dat de levensbelangen van tal van gezinnen op het spel worden gezet? Daarom mag ook nimmer iemand, die wegens conscientiebezwaren niet staakt, bemoeilijkt of uit z.g.n. solidariteit tot staking gedwongen worden. Men heeft elkander vrij te laten. Christenen mogen geen gewetensdwang oeten, en zulk een zal natuurlijk, indien zijn organisatie tot staking besloot en hij niet kan meegaan, voor die organisatie bedanken. Het is dan ook mijn overtuiging, dat in onze christelijk-sociale actie allerlei socialistische gebruiken als hinderlijk volgen en posten etc. niet mogen voorkomen, en dat in ons woordenboek de naam onderkruiper niet thuishoort. Een ieder zij in zijn eigen gemoed ten volle verzekerd. De enkeling kome door de gemeenschap niet in de knel.

Doch nu aan den anderen kant.

De niet-staker veroordeelt den staker niet.

Tenminste niet bij een rechtmatige staking.

Want dan staan de zaken zoo, dat er door de werkgevers sociaal onrecht gepleegd wordt; dat er toestanden heerschen, waarin de eer van den mensch wordt aangetast; dat door verkort loon en verslechterde arbeidsverhoudingen het leven gedrukt wordt; dat op het geroep om billijkheid en rechtmatigheid geen antwoord komt; dat er „tranen der verdrukten“ zijn, die geen trooster vinden, en dat elke poging om langs vreedzamen weg tot verandering te komen mislukt. En dan is het te begrijpen, dat onze christen-arbeiders zeggen: deze toestanden kunnen wij niet langer gedoogen; ze zijn voor God niet te verantwoorden; in dezen weg ons brood te verdienen is onszelf geweld aan doen, en voor het onrecht bukken; wij moeten het uiterste strijdmiddel aangrijpen, — en wanneer zoo, maar ook zoo alleen, tot een staking wordt overgegaan, meen ik, dat een christen, tot deze daad geperst, met vrijmoedigheid ook dan nog, of wil men dan met des te meer aandrang

mag smee geef ons

Hierin.

Hij zeg ter behar betrachtin taak, bijp heid; de daarmede zijn licha kennen, van waa dingen, zucht v bevechte gevoed w het misb gedurige ons w geloof, de tegen he de staki middel, bruik m sche Va Die be Bidden Gloov En wi gelooven waagt maar is ;

D

De fil schout en uitin

Uit ha cultuur waarin

Zonde bewust z wereldb maatsch kweeken stellen v sociologi

In ons Europees van de teeken v ophoude

stroomer haar afp is een v Want o het woc niet vat

Met c verades verschijp van de

De st misbaar van de levens

Wann de kans Eener deelen,

zuimd E een cul geest i consequ

Wij k ontkenn eiening

Bij o begeerte genheid de filos

Het strates Het belangv telijke gonnen

Voor wikkeli ijvere r der dir

Het een fac ten gos vooral telijke

maar o zelfs w dezen

De c